

Věc: posudek vedoucího diplomové práce Lucie Svobodové s názvem „Hranice autobiografie na příkladu *Nebe nemá dno*“

Autor posudku: doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.

Ve své práci se autorka zaměřila na otázku hranic autobiografického žánru, které reflektuje na románu Hany Andronikové *Nebe nemá dno*. Zhruba dvě třetiny textu se věnuje otázkám spjatým s literárním zakotvením autobiografie – nejprve prizmatem iniciačního románu (Hodrová), posléze detailně reflektuje žánr autobiografického psaní, jeho sebereferečnost, zvláštní povahu autobiografické promluvy (autorka mluví o dvojí ilokuční platnosti), narativní konstruování identity atp. Tyto dvě třetiny práce považuji za teoreticky a interpretačně nejvýznamnější a hodnotil bych je v rozmezí výborně až velmi dobře. Několik kritických výhrad bych uvedl pouze k definování autobiografického žánru, pojetí autobiografického gesta, vztahu fikce a skutečnosti. Každopádně je znát, že se autorka obeznámila se základní teoretickou literaturou, přičemž zohledňuje též studie domácí badatelky (Foniokové), která se autobiografickému žánru detailně věnovala. Autorčiny analytické a interpretační schopnosti i dovednost parafrázovat (s využitím teoretických konceptů) narativní tkáň románu jsou na velmi dobré úrovni. Práce je napsána přehledně a s vzhledem do zákonitostí literárního díla. Zpoza práce navíc zaznívá nevyslovená otázka, jestli spisovatel vůbec může psát o někom jiném než o sobě.

V sedmé kapitole, v níž se začíná věnovat též kontextu autorčina života, zohledňuje dokument ze série 13. komnata, ale i osobní maily, sms přítelkyně spisovatelky Magdaleny Westman, která své osobní dopisy, zprávy a mail publikuje na svém blogu zhruba dva týdny po spisovatelčině úmrtí. Autobiografičnost díla z ukázek, které uvádí, je víc než přesvědčivé. To, že autorka Androniková píše o sobě v jakémsi fiktivním zastoupení postavy Amy, se zdá být očividné a záměrné.

Možná by tedy bylo na místě neptat se na autobiografičnost psaní (která se jeví jako zjevná a prvoplánová), nýbrž ještě důsledněji se pokusit rozkrýt dosah a smysl autobiografického literárního gesta. Jak jsem výše uvedl, částečně to autorka činí: při identifikování tematiky iniciačního románu *Nebe nemá dno*.

Když už autorka zkoumá fikčnost autobiografie, mohli bychom očekávat, že uzavorkuje též dokumentárnost dokumentu, který má až jisté parodické prvky (prales je nahrazen vzrostlými rostlinami v botanické zahradě). Totiž ve chvíli, když začneme reflektovat autoreferenčnost biografického žánru, zůstane otázkou, jakým způsobem můžeme poměřovat realističnost fikce, zda se stačí uchýlit právě k televiznímu dokumentu, či zda nakonec nebudeme nuceni ve snaze vyhnout se rekurentnosti fikce některé pasáže jednoduše prohlásit za hodnověrný zdroj informací. Přestože autorka uvádí též svědectví ošetřující lékařky, detailněji nemapuje (a tedy neliterárně, věcně, lékařskou zprávou, i když ta je neveřejná) průběh autorčiny nemoci. O ní se z diplomové práce více dovídáme teprve retrospektivně. Kupříkladu nevíme, jaká byla doporučení lékařů po zjištění rakoviny, zda by mohla dřívější léčba být úspěšnou atp. Stejně otázky vznikají při rozvolnění lékařských prohlídek s půlroční na roční – a to s ohledem na rodinnou anamnézu. Blog spisovatelčiny přítelkyně poté představuje též převzetí vypravěčské linie ve chvíli, když už spisovatelka psát nemůže. Diplomová práce vzbuzuje tedy otázku, zdali nebylo přínosnějším omezit se pouze na autobiografii. Odhlédnout tedy od dalších „zdrojů“, které do jisté míry na životě spisovatelky parazitovaly, vždyť líčily život a smrt spisovatelky takřka v „přímém přenosu“.

S ohledem na velmi dobrou až výbornou interpretační a odbornou úroveň více než dvou třetin práce hodnotím diplomovou práci jako velmi dobrou.

Díličí připomínky:

Na s. 31 přejímá autorka stanovisko Foniokové, že „podstatná část našeho Já je tvořena narativně.“ Mohla by tuto myšlenku více rozvést?

Na s. 34 píše, že „Fikční narativy jsou bez konce.“ Není tomu právě naopak, aby mohlo být literární dílo publikováno, musí jej autor ukončit? Proto kupříkladu Eco mluvil o literárních dílech jako o malých světech, jsou totiž ze své povahy omezené, tudíž také neúplné, otázkou je, zda též sémanticky ohraničené.

„V reálném světě autor vytváří fikci prostřednictvím slov, což nevědomě dosahuje tím, že formuluje verbální projev fikčního vypravěče“ (s. 35). Nedosahuje toho spisovatel naopak vědomě?

V Praze 4. 2. 2024

doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.